

HB
7370
OSZK

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

HB 7.370

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR HÍRLAPTÁRA

MAGYAR IPARMŰVÉS ZET

29.évf. 1926.

1/2-9/10.sz.

bor.,cl.,tj.,1 t.,2 mell.

h:bor.:3/5-9/10.sz.

Fv.

ma

~~550.047~~

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

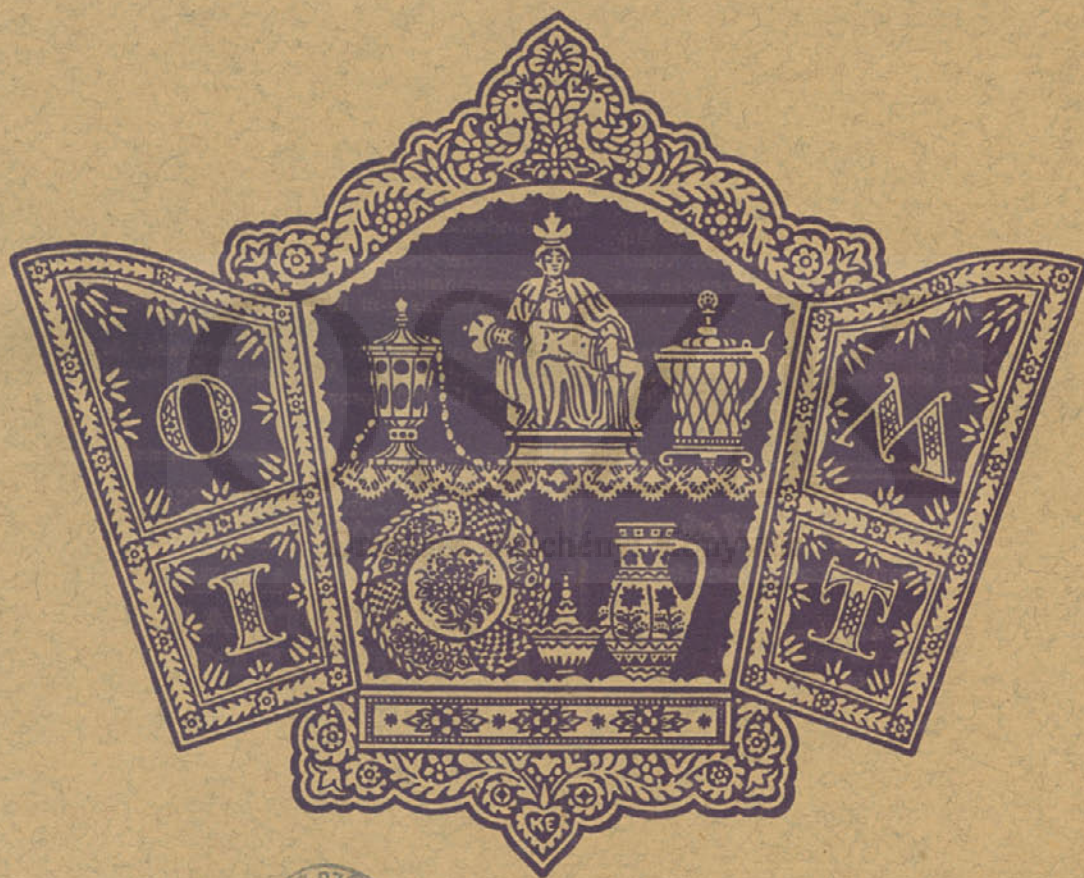

4B 7.370

MAGYAR IPARMŰVÉS ZET SZERKESZTI: GYÖRGY KÁLMÁN

XXIX. ÉVF.

1926.

1-2. SZÁM

AZ ORSZ. MAGY. IPARMŰVÉS ZETI TÁRSULAT
KIADÁSA
ELŐFIZETÉSI DIJ 20 K. ALAPÁRÉGY ÉVRE.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

AZ ORSZÁGOS MAGYAR IPARMŰVESZETI
TÁRSULAT, AZ ORSZÁGOS MAGYAR
IPARMŰVESZETI MŰZEUM ÉS ISKOLA
KÖZLÖNYE.

XXIX. EVF. 1926. 1-2. SZÁM.

UNGARISCHES KUNSTGEWERBE

OFFIZIELLES ORGAN DER LANDES-
GESELLSCHAFT FÜR KUNSTGEWERBE.
DES KUNSTGEWERBEMUSEUMS UND DER
KUNSTGEWERBESCHULE.

XXIX. JAHRG. 1926. NUMMER 1-2.

L'ART DÉCORATIF HONGROIS

ORGANE OFFICIEL DU MUSÉE ET DE
L'ÉCOLE DES ARTS DÉCORATIFS ET DE
LA SOCIÉTÉ HONGROISE DES ARTS
DÉCORATIFS.

XXIX. ANNÉE. 1926. NUMÉRO 1-2.

TARTALOM. — INHALT. — TABLE DES MATIÈRES:

KOZMA LAJOS: A magyar tradíció. — Die ungarische Tradition. — La tradition hongroise . . .	1	Pályázatok. — Wettbewerbe. — Concours	44
YBL ERVIN: A Corvin-Áruház. — Das Kaufhaus Corvin. — Le Magasin Corvin	3	Muzeális ügyek. — Museale Nachrichten. — Affaires des Musées	46
NÁDAI PÁL: A kisember bútorai. — Die Möbel der kleinen Leute. — Les meubles des petits bourgeois	21	In Memoriam	46
LÁSZLÓ PÁL: Egy építész szelvényzetei. — Randbemerkungen einer Architekten. — Notes marginale d'un architecte	23	Külföld. — Ausland. — Étrangère	46
Krónika. — Kronik. — Chronique	25	Hirdetések. — Anzeigen. — Annonces.	
Szakirodalom. — Fachliteratur. — Littérature professionnelle	28		
Kiállítások. — Ausstellungen. — Expositions	42		
Az O. M. Iparművészeti Társulat köréből. — Mitteilungen der Ung. Landesgesellschaft für Kunstgewerbe. — Affaires de la Société Hongroise des Arts décoratifs	43		

Az előfizetés alapára a „Magyar Iparművészet” egy évfolyamára 20 pengő. Külföldre ezenfelül még a postai szállítás költsége. — Grundpreis des Jahresabonnements 20 Pengő und die Postspesen. — Prix d'abonnement fondamental 20 Pengő et les frais d'expédition.

Szerkesztőség és kiadóhivatal — Schriftleitung und Geschäftsstelle — Rédaction et administration: Budapest, VI., Andrásy-út 69. — Telefon: Teréz 6-78.

Az O. M. Iparművészeti Társulat tagjainak a „Magyar Iparművészet” illetményként jár. Tagul jelentkezni lehet az igazgatóságnál (Budapest, VI. ker., Andrásy-út 69. szám). A tagsági díj az 1926. évre 150.000 korona.

Teichner Ádám épület- és műlakatosmester

Műkovácsolások
művészek tervvel szerinti.
A milánói és pécsi ki-
állításán aranyéremmel
:: kitüntetve. ::

Budapest, VII., Székvetség-u. 10.
Telefonszám: József 15-94.

AZ ÖSSZES ÉPÍTÉSI ANYAGOK
LEGOLCSÓBB BESZERZÉSI FORRÁSA:

MAGYAR ÉPÍTŐANYAG KERESKEDELMI R.-T.

BUDAPEST, V., KORALL-U. 7.

TELEFONSZÁM: 135-58, 117-00.

„TERRANOVA”

nemes vakolat magyarországi egyedárusítói.
Fayence, mozaik, keramit burkolatok vállalata.

„ERICSSON”

MAGYAR VILLAMOSSÁGI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ezelőtt DECKERT & HOMOLKA

Gyárt és készít villamos jelző, telefon, villámhárító,
villamos világítási és erőátviteli berendezéseket.

VÁROSI IRODA: VI., DÜRÖSMARTY-UTCA 67. TELEFON: JÓZSEF 96-52.

GYÁR: I., FEJÉRDVÁRI-ÚT 70. SZ.

Fenti cégek a Corvin-Áruház építkezésében közreműködtek.

HB 7.370

550.047

MAGYAR IPARMŰVÉS ZET

AZ ORSZÁGOS MAGYAR IPARMŰVÉS ZETI MŰZEUM ÉS ISKOLA
ÉS AZ ORSZ. MAGYAR IPARMŰVÉS ZETI TÁRSULAT KÖZLÖNYE

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI
MAGYAR KIRÁLYI MINISZTER MEG-
BÍZÁSÁBÓ L SZERKESZTI

GYÖR GYI KÁLMÁN

XXIX. ÉVFOLYAM 1926
BUDAPEST

KIADÓTULAJDONOS AZ O. M.
IPARMŰVÉS ZETI TÁRSULAT

A MAGYAR IPARMŰVÉS ZET 1926. ÉVI TARTALOMJEGYZÉKE:

SZÖVEG JEGYZÉKE:

ÖNÁLLÓ CIKKEK:

Kozma Lajos: A magyar tradíció	1
Ybl Ervin: A Corvin áruház	3
Nádai Pál: A kisember bútorai	21
László Pál: Egy építész szélgjegyzeti	23
Lyka Károly: Új grafikánk	49
Györgyi Kálmán: A magyar himző-háziiparról	51
Nádai Pál: Autó és lakás	54
Végh Gyula: Gobelin-kiállítás az Iparművészeti Múzeumban	56
Eber László: Faragó Ödön otthona	66
Ybl Ervin: Építőművészeti kiállítások Bécsben	68
M. G.: Arámintavásár és reklám	69
Naményi E.: Iparművészet a lipcsei vásáron	71
Viski Károly: A Nemzeti Múzeum néprajzi osztálya	113
Faragó Ödön: A filadelfiai nemzetközi kiállítás magyar iparművészeti csoportja	118
Csányi Károly: Ernst Lajos iparművészeti gyűjteménye	121
Nádai Pál: A Wiener Werkstätte dícsőséges bukása	122
Schöber József: Hogy születnek a selymek divatos mintái	124
Szentgyörgyvári Gyenes Lajos: Jelenkori művészeti törekvések az iparművészetben	153
Jaschik Almos: Esztergom népművészete	155
Dr. Rabinovszky Mária: Természet—Művészet—Fénykép	160
Györgyi Kálmán: Egyházművészeti kiállítás	170
Nádai Pál: Kirakatrendezés	172
A Balhyány-örökmécs	175

KRÓNIKA:

Sürgős kérelem a Magyar Iparművészet olvasóihoz	25
Kilünteletett iparművészek	25
Vig Albert és Sebesyénne Stetina Ilona nyugalombavonulása	25
Végh Gusztáv újabb munkáiról	25
László Pál	26
Haranghy Jenő	26
Csáky József	26
A Corvin-áruház	26
Salamon király templomáról	26
A kormányzó a Seenger Béla R.-T. kőfaragó-ipartelepén	26
Az iparművészet demokratizálása	26
Egy ősrégi magyar műhely költözködése	26
Horgolt gobelin	26
Kner Izidor	27
Helyreigazítás	27
Kormányfőtanácsosság — iparművészeti érdemekért	84
Mit lehet Amerikának eladni	84
Szántó Gergely	85
Móga Endréné orsós csipkei	85
Villamosság a háztartásban	85
Kukoricza Jancsi a sörözőben	126
Hódmezővásárhelyi csempekályhák	126
Helyreigazítás	126
Új kerámia	126
Az iparművészeti tárgysorsjáték	126
Két művészi szobaberendezés	126
Bútorszövegek	127
Az egyes bútor	127
Konyhaberendezések	127
Modern könyvkötődiszítványok	127
A szállodások és vendéglősök budapesti nemzetközi kongresszusa	176
Keramos	176
A Krisztina-körúti új postavezérgazgatósági épület	176
Vágó László	185
Tóth Géza	185
Fábry Pál	185
Hangulat a lakásban	185
Sirkoszorúk	185
Lehet-e új stílust teremteni?	185
A reklámtorony	186
Takarékosság és fényűzés	186

KÜLFÖLD:

Viaszfigurák	46
Lobmeyr	47
A lapos ház	47
Saját ház	47

A svédok	48
Jubiláló iparművészeti egyesület	48
Bútorszövegek	48
Bécsi gyermekrajzok	102
Bimini	102
A lakások szellőzése	102
Szaporodnak a kirakatrendezők	102
Cserépkályha-regulák	102
Szineket az iskolába!	103
Indanthren	103
Játékpénzek	103
Aukcióház Párisban	103
Új idők bútorai	103
Angol műkincsek kivitele	104
Egy amerikai ártúmintaváros	104
Quito	104
Bambuszok művészei	104
Kína és az európai bútorkereskedelem	104
A bécsi krematórium	149
Mennyi kislakás épül Bécsben	149
Hírek a német iparművészet köréből	149
A virág a művészetben és a természetben	150
A fényképező-lencse és a művészet	150
A darmstadti hideg-büffe	150
Új márkák — porcellánból	151
Gesolei	151
Dán bútorok	151
Törökzónyuegek és balkánzónyuegek	151
Az egyszobás lakás	198
Lakáskultúrára való nevelés	198
Az egyesbútor felé	198
A vasház	199
Csipkedíval mindenféle	199
A berlini négyszobás lakás	199
Jól épített bútorok	199
Richmodis-ház	200
A dísz tárgy-ipar válsága	200
Írómesterek	200
Néhány jó tanács az eladók részére	200

KIÁLLÍTÁSOK:

Magyarország nem vesz részt a filadelfiai világkiállításon	42
A Cenninieknek	42
Larisch Rudolf	42
Páris és Drezda	42
Dívalrajzok kiállítása	42
A filadelfiai nemzetközi kiállítás magyar osztálya	87
Nagyszabású egyházművészeti kiállítás lesz Budapesten	88
Sokoldalú színházkiállítás	93
Kertművészeti kiállítás Drezdában	93
Írásművészeti kiállítás	128
Sportkiállítás	128
Az újkori építőművészet bemutatása	128
Elhalasztott kiállítás	128
A kiállításokról	137
XLI. karácsonyi kiállítás	190
Jaschik Almos	190
Iparművészetünk vidéki szereplései	190
Werkbund-világkiállítás	191
Nemzetközi könyvkötészeti kiállítás	191
A műhelymunka becsületéért	191
Iparművészetünk Svájcban	191
A filadelfiai nemzetközi kiállításról	191
Hírek mindenfelől	191

PÁLYÁZATOK:

Pályázat olcsó bútorok terveire	44
A pengő- és az új váltópénzermék mintára hirdetett pályázatok eredménye	45
Plakátpályázatok	45
A Zsolnay-gyár	45
Pályázat postabélyegek tervrajzaira	46
Pályázat olcsó bútorok terveire	86
Eldölt postabélyegpályázat	87
Nemzetközi érempályázat	87
Pályázat légitápostabélyegek tervrajzaira	128
A magyar cementgyárosok és mészüzetők orsz. szövetsége	128

Az Egyházművészeti Kiállítás plakátpályázatának eredménye	128	Schmitz, Hermann: Das Möbelwerk	140
Két bélyegtervpályázat	197	Divald Kornel	186
Plakátpályázat	197	Ligeti Pál	186
Pályázat plakát tervére	197	Kozma Lajos bútor könyve	187
Pályázat a genfi népszövetségi palota épületének tervére	197	Az élet széptényezői	187

MÚZEÁLIS ÜGYEK:

Az Iparművészeti Múzeumban	46
Az O. M. Iparművészeti Múzeum és iskola könyvtárának címjegyzéke	197
Az O. M. Iparművészeti Múzeum kiállításai	198
Élő és elfeledett technikák	198
A múzeumok nemzetközi irodája	198

SZAKIRODALOM:

Építőipar, építőművészet	28
A „Magyar Művészet”	28
Eber László: Művészeti lexikon	28
Kozma Lajos szignetkönyve	28
Rákóczi kertje	28
Rabinovszky Márius: Az új festészet története. 1770—1925.	37
Az Egyetemi nyomda könyvei	37
Gebhart, dr. Hans: Gemmen und Kameen	38
Pazaurek, dr. Gustav E.: Kunstgläser der Gegenwart	40
A Bauhaus-könyvek	41
Ybl Ervin: Az utolsó félszázad művészete	94
Az Orsz. Magyar Iparművészeti Múzeum	94
Makoldy József: Amit én láttam	95
Színes lakások	95
A mai budapesti építészet	95
Sponse, Jean, Louis: Das grüne Gewölbe zu Dresden	96
Magyar népművészet	137
A selyem és leldolgozása	138
Bor Pál: A kubizmus problémája	138
Tkalčić V.: A zágrábi hegység lakóinak népviselete	138
Délzláv díszítmenyek gyűjteménye	138
Könyv a „Second empire”-ről	138
Jahrbuch der kunsthistorischen Sammlungen in Wien	140

SZAKOKTATÁS:

Iparművészeti iskolánk	137
Az antik formavilág tanítása	137
Néhány jó tanács iparművészeti nevelők számára	137
Gröh István	189
Az O. M. Iparművészeti Iskola	189
Bábszínház egy iparművészeti iskolában	190
Zweybrück iskolája	190

AZ O. M. IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT KÖRÉBŐL:

Választmányi ülés jegyzőkönyve	43
Az iparművészeti sorsjegyek hűzésének elhalasztása	44
Választmányi jelentés az O. M. I. T. 1925. évi működéséről	97
Sorsolás	101
Választmányi ülés jegyzőkönyve	145
41-ik évi rendes közgyűlés jegyzőkönyve	147
Választmányi ülés jegyzőkönyve	147
Választmányi ülés jegyzőkönyve	192

IN MEMORIAM:

Willette	46
Farkasházy Jenő	101
Hauszmann Alajos	148
Matlekovits Sándor	148
Jessen Péter	149

KÉPEK JEGYZÉKE:

BÚTOROK, LAKÁSBERENDEZÉS:

László Pál (Bécs): G. S. filmszínész (Holywood) részére tervezett hálószoba előcsarnokának és mennyezetes ágyának rajza	29
G. S. filmszínész részére tervezett hálószoba rajza	30
G. S. filmszínész részére tervezett szalon rajza	31
Intarziával díszített üvegezett szekrény és párnás ülőke	32
Szalonszekrény intarziadiszítéssel és falitűkőr	33
Egy szombathelyi cukrászda szekrénye	34
Könyvszekrény	34
Faragó Odón gyűjteményének részlete	78, 79
Lugosi Endrénének az olcsó bútorok terveire hirdett pályázaton díjjal kitüntetett ebédibútorterve	86
Bodon Károlynak az olcsó bútorok terveire hirdett pályázaton díjjal kitüntetett ebédibútorterve	87
Urbányi Vilmosnak az olcsó bútorok terveire hirdett pályázaton díjjal kitüntetett ebédibútorterve	87
László Pál: Az olcsóbútor-tervpályázat egyik pályadíjjal kitüntetett hálószobabútorterve	88
Kemény Zoltánnak az olcsó bútorok terveire hirdett pályázaton díjjal kitüntetett hálószobabútorterve	89
Kaeszy Gyulának az olcsó bútorok terveire hirdett pályázaton díjjal kitüntetett hálószobabútorterve	93
Kaeszy Gyula: Színes festéssel díszített szekrény	94
Erhardt Ernő: Hálószoba részlete	129
Ebédőszekrény és székek	134
Ebédő vitrinája és karosszékek	135
Ernst Lajos gyűjteményéből: Diófaszekrény	143
Kétajtós ruhaszekrény	144
Csereznycsfa írószekrény	144
Vágó László: Hálószobarészlet	163
Fábry Pál: Ebédő üvegszekrény	182
Ebédőberendezés	183
Üvegezett szekrény	184

Végh Gusztáv (Páris): Háziáldás. Színes melléklet a „Magyar Iparművészet” 1926. 1—2. számában.	
Utráta Pál rajza	70
Kovács Erzsébet újabb iniciáléi	139
Rónay Kázmér: Etlend-borítólap	153
Benedek Kata: Esztergomi külváros utcácskái	156
Ily. Richter Aladár: Etlend-borítólap	157, 173
Benedek Kata: Esztergomi oromdísz	158
Esztergomi sorok	158
Végh Gusztáv: Monogram	169, 171, 174
Ily. Richter Aladár: Szemelvény a szállodások kongresszusának tagjai részére készült nyomtatványokból	193, 196
Rónay Kázmér: Szemelvény a szállodások kongresszusának tagjai részére készült nyomtatványokból	194, 195

VEGYES:

Leszkovszky György: Anyagi üdvözet	35
Pásztormunkák: 1. Állótűkőr, 2—3—4. Szarusótartók	113
A filadelfiai nemzetközi kiállítás magyar iparművészeti csoportja	136
Benedek Kata: Esztergomi népművészeti vasbilinecsek és kulcs-pajzsok	159
Bory Jenő újrendszerű pontozó eszköze	176
Pogány Mór: A Baththyány-örökmécses emlékmű lámpája	179

ARCHITEKTÚRA, INSTALLÁCIÓ:

A Reiss Zoltán terve szerint épült Corvin-árúház:	
Vasbetonból készült szellőztetőrács	8
A főhomlokzat részlete	9
A Flór-utcai homlokzat részlete	10
A Flór-utcai sarok	11
Az udvar sarka	14
Az udvar pillérsora	15
A fölépcső részlete	16, 17
A félemelet erkélye és udvari korlátja	20
Vágó László: Terrasz egy bérház VI. emeletén (fürdőmedencével)	161
Terrasz egy bérház VI. emeletén	162
Pogány Mór: Baththyány Lajos gróf emlékére készült örökmécses	178

GRAFIKA:

Haranghy Jenő: Ex libris	24, 26, 28, 37, 39, 41, 46, 47, 48, 49, 50, 53, 54, 55, 65, 67, 111, 112, 125, 150, 152
Végh Gusztáv (Páris): Ex libris	22

ÖTVÖSMUNKÁK:

A M. Kir. Iparművészeti Iskola évvégi kiállításából	130
Lisznyai Damó Tihamér-emlékverseny örökös vándordíja . . .	131
Megyer-Meyer Antal: Ezüst tömjéntartó és füstölő. Készült Oberbauer A. utóda műhelyében	164
Pásztorbot. Készítette: Wilfinger Béla	165
Nagy István: Örökmécses. Készítette: Wilfinger Béla	15
Megyer-Meyer Antal: Pásztorbot. Készült Oberbauer A. utóda műhelyében	165
Szentségtartók és előlített kereszt. Készült Oberbauer A. utóda műhelyében	166
Ciborium és feszület. Készült Oberbauer A. utóda műhelyében	167
Kehely. Készítette Gábrys György	167

SZOBRÁSZAT, KISPLASZTIKA:

A Corvin-árúház főlépcsőkorlátjának részlete	4
A Corvin-árúház udvarpilléreinek plasztikus díszítései	6
Pongrácz Szigfrid domborműve a Corvin-árúház homlokzatán Pongrácz Szigfrid domborműve a Corvin-árúház udvarkorlátján	12
Beck O. Fülöp domborműve a Corvin-árúház udvarában 18. Csáky József (Páris): Márványdomborművek	19
Reményi József újabb érmei	35
Szántó Gergely újabb érmei	76
Lux Elek: Táncosnők. Bronz	77
Bory Jenő: Az új postapalota sarkának faragott kőszobordísz	91
	177

AGYAG-, ÜVEG-, MOZAIK- ÉS PORCELLÁN-MŰVEK:

Utráta Pál tányérterve	83
A kiel kerámiai gyár munkái	92
Hódmezővásárhelyi agyagipari műhely csempekályhái	132
Hódmezővásárhelyi agyagipari műhely mázasedényei	133
Ernst Lajos gyűjteményéből: Magyarországi Szent Erzsébet kenyeret oszt. Délnémet üvegfestmény	141

Muhics Sándor—Majoros Károly: Színes üvegfestmények	168
A nógrádverőcei Keramos-gyár majolikamunkái	180, 181
Lonkay Antal: Terracotta	181

FAFARAGÁS:

Fából faragott falikar. Készült az Astra-csillárgyárban	5
Fából faragott ivócsésze. Palócmunka	106
Dunántúli spanyolozott tükörfa	107
Dunántúli típusú faragott székhátak	114
Dunántúli vésett mángorlófák	115

TEXTIL:

Hende Vince: Két pásztor. Gobelin. Szötte: Löw Ágnes	36
Dr. Szőnyi Gyuláné (Mezőtúr): Varrott csipke. Tervezte: Holló Erzsé	36
Izabella Háziipari Egyesület magyar hímzéseiből szemelvények	57
Izabella Háziipari Egyesület régi magyar úríhímzések nyomán készült munkáiból szemelvények	58, 59,
Orsz. Háziipari Szövetség régi magyar aranyhímzések nyomán készült munkáiból szemelvények	61
Orsz. Háziipari Szövetség csipkéiből szemelvények	62
Orsz. Háziipari Szövetség ú. n. halasi csipkéiből	63
Orsz. Háziipari Szövetség. Hímzett ruhák	64
Iványi Grünwald Béla: Tavasz. Gobelin. Készült a „Greco” r.-t. műhelyében	73
„Our Shop” tállaplikációs terítője és függönye	74
A.-né Rucsinszky Anna: Magyaros hímzések. Az „Our Shop” műhelyéből	75
Hímzett faldisz. Készült a Textilműhelyben	90
Móga Endréné (Salgótarján) orsós csipkéi	90
Jászszági szűr hímzése	108
Jászszági szűcmester rajzkönyvéből	109
Jászszági hímzett szűr és suba	116
Jászszági suba vállhímzéssel	117
Jászszági szűr hímzések	118
Békési női kisbundahímzések	119
Tiszántúli típusú régi párnavég hímzések	120
Ernst Lajos gyűjteményéből: Lorántffy Zsuzsanna terítője	142
Nagy Sándorné: Jezuska a virágok közt. Gobelin	164

JÓNÁS ALBERT
EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZÉSEK VÁLLALATA

BUDAPEST, VII., NEFELEJTS-UTCA 17. TELEFON: J. 28-02.

Tervez és készít:

Központi fűtés, szárító-, szellőztető-, gőzmosó-, hűtő- és főzőberendezéseket.
Vízvezeték-, csatornázás-, fürdő- és gázberendezéseket.
Szivattyú- és víztisztító-telepeket.

GALAMBOS JENŐ

MŰ- ÉS ÉPÜLETLAKATOS
VAS- ÉS FÉMMŰIPARI MŰHELYE

BUDAPEST, VI., FORGÁCH-U. 27/b
TELEFON: LIPÓT 913-16

KITŰNTETVE: TURINI KIÁLLÍTÁS: ARANYÉREM
MILANÓI KIÁLLÍTÁS: EZÜSTÉREM,
PÉCSI ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁS: ALL. NAGY EZÜSTÉREM

BIELEK KÁROLY

TÁBLAÜVEGNAGYKERESKEDÉS

az „ÜVEGIPAR” r.t. miskolci táblaüveg-
gyárának magyarországi vezérképviselője

Budapest, VIII., Mátyás-tér 14

Fióktelep: VIII., Tavaszmező-utca 18. szám
VIII., Csepreghy-utca 4.

Telefon: József 25-94 és J. 36-04 (lakás)

Országos Széchényi Könyvtár
STEINER és SZIMPER

**Dísz-, templom-, szoba-
festők és mázolóok**

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI-ÚT 57. SZÁM
TELEFON: JÓZSEF 6-29.

GANZ-FÉLE VILLAMOSSÁGI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Gyár és iroda: Budapest, II., Lövőház-utca 39.
Városi iroda: IV. ker., Petőfi Sándor-utca 5. * Távirali cím: Alverno, Telefon: 72-46. szám.
Áramszámláló-gyár: I. ker., Fehérvári-út 72. * Munkáltszám: 3000. Üzemi löerők száma: 2500.

Gyártmányok:

Turbogenerátorok. Egy- és többfázisú váltakozóáramú generátorok és motorok, egyenáramú dynamók és motorok, forgóáramátalakítók, motordynamók. **Transformátorok** minden feszültségre és teljesítményre. **Nagy- és kistesztültségű készülékek és kapcsolóberendezések.** **Váltakozóáramú wattóra-számlálók.** **Elektromos nagyvasúti és tramway-berendezések; elektromos bánya-, ipar- és mezőgazdasági vasutak.**
Elektromos erőátvitell, világítási és vasúti berendezések tervezése és építése.

"ASTRA"
FACSIKLAR MŰHELY
NÁDOR LAJOS
NAGYMEZŐ-UTCA 52.
MINTATEREM: VÁCI-U. 39.
TELEFON LIPÓT 961-85.

BOKOR ÉS KOREIN BUDAPEST

VII., RÁKÓCZI-ÚT 34. TEL.: J. 118-19

KÉSZÍT MŰVÉSZIES KIVITELŰ CÉGTÁBLÁKAT, DEKORATIV FESTŐMUNKÁKAT ÉS VILÁGÍTHATÓ REKLÁMTÁBLÁKAT

FREISSLER ANTAL FELVONÓ- ÉS GÉPGYÁR R.T.

BUDAPEST, VI. KERULET, HORN EDE-UTCA 4. SZ.

Gyárt, mint különlegességeket:

Villamos gomb- és kötélkormányzású személy-, teher- és ételfelvonókat, folytonjáró (Pater-noster) gombkormányzású személyfelvonókat, továbbá közlőmű- és kéziüzemű teherfelvonókat.

Telefon: Teréz 29-72.

Seenger Béla

márvány- és kőipargyártelepe r.t.

Mindennemű márványmunkák hazai és külföldi anyagból. Kandallók, oltárok, díszlárgyak.

:: Gyár és központi iroda: ::

Budapest, II., Kisrókus-utca 21-23

Telefonszám 43-86 :: Alapított 1872-ben

Tótf Imre és Társa egészségügyi műszaki berendezések gyára

Tervez és készít:

mindennemű központi fűtések és szellőztetőberendezéseket, gőzmosódákat, vízvezeték-, csatornázás-, fürdőberendezéseket, derítőtelepeket, épületbádogos-, horganydizsöntvény-, fém-sajtoló- és dombormű-munkákat.

Budapest, V. kerület, Katona József-utca 3. szám

Telefon: Teréz 23-93.

A CORVIN-ÁRÚHÁZ KÖZPONTI FŰTÉS- ÉS SZELLŐZTETŐBERENDEZÉSÉT TERVEZTE ÉS KÉSZÍTETTE

ROHONCZI HUGÓ

OKL. MÉRNÖK

EGÉSZSÉGÜGYI MŰSZAKI BERENDEZÉSEK GYÁRA

BUDAPEST, VI., FÓTHI-ÚT 19.

TELEFON: LIPÓT 908—76.

VÍZVEZETÉKI ÉS CSATORNÁZÁSI BERENDEZÉSEK. FÁRADTMELEG-ÉRTÉKESÍTŐ BERENDEZÉSEK.

ÉPÜLET-,
MÉNNYEZET-
ÉS MŰKŐMUNKÁK

RÁKOS MANÓ

SZOBRA SZ

BUDAPEST, VII., SZT DOMONKOS-U. 5

(EZELŐTT: BÁLINT-UTCA)

TEL.: J. 80—37

CSOKNYAY BERTALAN

STIEBER JÁNOS UTÓDA □ ALAPÍTVÁ: 1886. ÉVBEN

BŰTOR- ÉS ÉPÜLETASZTALOS-
MUNKÁK GYÁRA

GYÁRT: BERENDEZÉSEKET
PORTÁLOKAT
ÉPÜLETASZTALOS-
MUNKÁT
TÖMEGCIKKEKET

BUDAPEST,

X. KER., ASZTALOS SÁNDOR-ÚT 7. SZÁM

TELEFON: JÓZSEF 10—86. SZ.

A Corvin-áruház

padozati munkálatait kiváló slavon tölgyparkettából fektetéssel együtt a

NEUSCHLOSZ-FÉLE NASICI TANNINGYÁR ÉS GŐZFŰRÉSZ R.-T. BUDAPEST

KÖZPONTI IRODA:
V., Nádor-utca 21. sz.

végezte.

FATELEP: □
V., Csáklya-utca 12.

Legmodernebb kivitelű reklámvilágítási berendezéseket készít

UNIÓ MAGYAR VILLAMOSSÁGI R.-T.

"LUXOR" REKLÁMVILÁGÍTÁSI OSZTÁLYA

BUDAPEST

Központi iroda: V., Rudolf-tér 5. Telefon: 156—25. és 156—26. Városi üzlet: VI., Andrássy-út 15. Telefon: 40—49.
Gyár: VI., Tüzér-u. 19. Tel.: 74—71. Sürgőny cím: »Elektron«.

A
**Corvin-árúház főkapuját,
összes
üzlet- és irodaberendezéseit**
a
LINGEL KÁROLY
ÉS FIAI
bútorgyára
szállította.

A MAGYAR TRADICIÓRÓL

ÍRTA KOZMA LAJOS

ról, amit magyar tradíció-
nak gondolok, igen külön-
böző és sokféle vélekedést
hallottam már. Sokan csak
a népművészetben látják
meg a magyar vonást,
vannak, akik régi építé-
szeti emlékeinkben is éreznek magyaros
jelleget, sőt beszélnek magyar reneszánsz-
ról, magyar-román stílusról, magyar
barokról.

Ennek a cikknek az a célja, hogy ebben a
kérdésben egy kis világosságot gyűjtson. Mi
is az, ami magyar vonatkozású, magyaros
jellegű a letűnt korok iparművészetében?

De hát népművészet és kézművesség
között ki tud pontos határt húzni? Pásztor-
faragás, himzések, kalotaszegi régi fejfák,
templomtornyok, templommennyezetek, régi
kályhák, kancsók, céhjelvények, ládák,
ékszerek, mézeskaláscsinták, kékfestő
„módlí“-k: mind egy egységes képpel néz-
nek ránk s akárki csinálta őket, névtelen
„népművész“ vagy ismert kézműves: mind-
ből a mi magyarságunk ereje és zamata
csendül. De bár a jáki templomot, a Vajda-
Hunyad várát, a lőcsei városházat, a Thurzó-
házat, megannyi magyar úrkastélyát, kúriáját
jobbára idegenből jött művészek alkották,
mégis leragyo g róluk az a provinciális íze-
ség, mely csak a négy folyó és három-
halom országában ilyen ízű: magyar. És
hiába lesz Mátyás királyból, Rákóczi-
oláh vagy szlovák vignetta alatt, utcával,
szoborral, térrel dokumentált megszállott
nemzeti hős, azok a magyar művészi emlé-
kek, melyek odaát vannak, mégis magyarok
maradnak.

Ez a művészet magyar és ennek a mű-
vészetnek az arca ragyo g ránk már ezer
év óta:

[verőn

Jöttem a Gangesz partjairól, hol álmodoztam déli

Szívem egy nagy harangvirág, s finom remegések

(Ady)

[az erőm.

Keletről jött és nyugatra néz. Valahonnan,
messzekeleti pusztaságokról jött és behódolt

a nyugati kultúrának. Vannak olyan túlzó
soviniszta magyarok, akik Szent István
kereszténységével keltezik a magyarság
pusztulását, és a rovásírást szeretnék ma
is meghonosítani, hogy minél jobban el-
szigetelődjünk a népek oceánjában. De ez
a mai izoláló és individualista korra jel-
lemző csak. Tény az, hogy nem ártott meg
a kultúra a magyar fajnak, sőt erejét bizo-
nyítja csak, hogy be tudta olvasztani magába
az idegen bevándorlott mestereket is.

Biztos, hogy kialakult díszítő készséget
hozott magával napkeletről a magyar. Íjját,
nyeregkápáját, jármát, szekere löcsét, kasát
maga faragta, szötteit, hímes varrottasait
asszonyai mintázták. Biztos, hogy szőnye-
geivel, díszes fegyverével a rokon gazdag
népek kultúráját is magával vitte minden-
hová és éppúgy be tudta olvasztani saját
nyelve, mint később a nyugati tanulsá-
gokat. Erejét, temperamentumát hirdetik
ezek a beolvadások, mert csak ott lehet
szó asszimilációról, ahol van mihez.

Talán sehohsem érezni annyira két külön-
böző kultúrának, a keleti és nyugati kul-
túrának olyan érdekes találkozását, mint
az orosznál és a magyarnál. S talán az
orosznál, ennél a hatalmasabb, egysége-
sebb népnél még tökéletesebb eredménye-
ket ért el; náluk az architektúrájukban is
erősen kidomborodik ez a kettősség, amit
mi főleg a népművészetünkben olyan erő-
sen érezhetünk.

Küzdve, vándorolva, messze keletről az
Iszter partjáiig magunkkal hoztuk a nomád
és kultúrnépek művészetéből, ami belénk-
olvasztva értékke, talán még nagyobb ér-
tékké vált és kitártuk mellünket a nyugati
szélnek, új mezők illatának. Győztünk és
megmaradtunk, vérezve verekedtünk, gyara-
podtunk, nyelvünk pallérozódott s művé-
szetünk bármely nyugati népével egyszintre
emelkedett. Lassan fejlődve értünk idáig,
s a mi kelet-nyugati kereszteződésünk előtt
ki tudja milyen állomások ragyo g nak ki
a ködből?

Mindig megértettük a kor uralkodó ízlését.
Megcsináltuk a nyirbátori templom padjain
a reneszánsz meleg, kiegyenlített egyen-

súlyú, művészetében is, mely nehezen bírja el a provinciális zamatot, a mi magyar *argot*-nkat. Hollandiában tanult magyar asztalosunk székén ott érezzük a nagy kultúra mellett a faragó bicskáját, sajátos lendületű kanyarulatait a pásztorok népének. Rákóczi székének (kassai múzeum) mozgása, pompája az osztrák barokkban született, de mennyi pogány szín és utánozhatatlan paraszti erő van benne. József császár merev előkelősége, az empire hideg egyszerűsége, a biedermeier egyszerű köznapisága, mennyi utánozhatatlan magyarságot, derűt, lassúvérű bőséget, nagyszonnyos, levendulaszagú falusi előkelőséget, kuruc keménységet, nyakas, játékos csakazértséget rejt magában.

Jött újra a Kelet, hogy el ne felejtjük, hogy honnan jöttünk. Jött a tatár, jött a török. Jöttek az Erdélyen átvezető, nagy európai országúton a békés kereskedők s szőnyegben, díszes fegyverben adták a vámot a fejedelemnek. A Kelet utánunk jött és megerősítette a kiindulásunkat.

Fiaink, hazajövet nyugati vándorútjaikról, új szokások, új formák, új műtárgyak seregével hozták elénk a nyugatot. És ebben a nagy kettős ölelésben született meg a mi magyar művészetünk. Mint a méh, virágról-virágra, mézét, tiszta zamatát kiszedve a dolgoknak, újraalkottuk őket, de a mi nyelvünkön: magyarul. Hollandi, lengyel, olasz, osztrák érintkezések ide hozták a leáldozó nap országainak szépségét és mi nem zártuk be előlük szívünket, lelkünket, engedjük, hogy vérünkkel váljanak, hogy újra kivirágozhassanak bennünk magyarul.

Minden politikailag elnyomott nemzet megtermi az erős vágyat a nemzeti kultúra után, de nem minden apostola ennek a hitnek gondolkozik egyformán az eszközökről. Voltak, akik a nyugati kultúrában sok veszélyt láttak; elfelejtették, hogy bízniok kellene a magyar föld asszimiláló erejében, mely ezer éven át tudta a varázslatot: a „*Metamorphosis Hungariae*“-t.

Sokan vagyunk, akik úgy érezzük, hogy ez a magába fogadó átalakító erő még elevenen él és működik és mint egészséges szervezet, vérré változtat minden táplálékot.

A magyar tradíció nem jelenti, hogy azt csináljuk, amit már eleink is megcsináltak! Nemhogy elfelejtjük mindazt, ami Szent István óta történt, hogy folytassuk a rovásírásnál, ott, ahol Kupa vezér nyakas

magyarjai elhagyták. Hanem igenis jelenti, hogy azt csináljuk, amit eleink: Kelet és Nyugat hídján állva (sokszor őrtállva) a magunk keleti zamatát, vidékies frissességét, paraszti gögjét, díszítő készségünket forrasszuk össze a nyugat pallérozott tudásával.

Ybl Ervin írta a „Magyar Iparművészet“ legutóbbi számában: azelőtt francia, ma német irány diktálja a rohamot, azelőtt a franciától (közvetlenül vagy közvetve), ma meg a némettől tanulja a jelen irányát mindenki.

És a magyar tradíció szerint ez nem szégyen. Csak másolni, utánozni szégyen, vagy visszafelé menni. Amde újat csak a korszellem mesgyéjén lehet teremteni, egységben minden élő testvérnéppel, de ízben, zamatban más-más konyha gusztusa szerint. Minden kor kultúrája független az egyéni önkénytől, minden kortárs ugyanazon a nyelven beszél, csak az idomája, a nyelvjárás más. Másképp bábeli zűrzavar lármája volna az értelmes beszéd: mindenki hallja, senkisem érti. Mintha nem is olyan régen ilyen bábeli zűrzavarra füleltünk volna föl és az izmusok, kísérletek váltogatták egymást vagy a másik végletben az új cél, új hit ára, egy régi, elkopott frázis: a régieskedés.

Nem nehéz újnak és modernnek lenni. Csak belső ösztönünkre kell hallgatnunk és nem szabad elfelejtenünk, hogy mire tanít a magyar tradíció, mire vágyunk, mit akarunk? Úde, világos lakást, kevés, de harmonikus színt, kevés, de jó dísz. Szép profilok ereje többet ér, mint egy véka cifra dísz. Tiszta, egyszerű főformát. Nem kell aprólékos halmaza a formáknak. Hangsúlyozni azta keveset, amivel hatni akarunk. Élje maga életét: tetőtől talpig egységes legyen! Ahol elbírja: architektúrát, ahol kell: játékos könnyedséget. De mindig szervezet, dinamikus, elevenet. Azután becsületesen, jól legyen megcsinálva s ne mutasson más, mint a mi. Tehát semmi szurrogátumot! Azt, hogy *magyart*, nem is mondom: az úgysis megvan abban, akit áthat a magyar tradíció és csinált virág lesz menten a kalapja mellett annál, akinél ez pusztá akarás vagy cél.

Nyugatról Keletre, Keletről Nyugatra. Ülünk ezen a nagyhintán mi kevés magyarok és hintázik velünk a sors. Egyszer fölkap, egyszer ledob. De jó magyarnak lenni! De jó sírni, de jó vigadni. De jó sírvigadni!